

Yttrande över betänkandet Ett enklare bilstöd (SOU 2023:81)

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

MFD ser positivt på utredningens syfte och ser att förslagen kommer bidra till en förenklad och mer ändamålsenlig utformning av bilstödet som främjar lika rättigheter för personer med funktionsnedsättning. MFD lämnar samtidigt några synpunkter.

MFD välkomnar förslagen som bidrar till att göra regelverket för bilstöd mer lättöverskådligt och att en större flexibilitet införlivas i regelverket. MFD är dock tveksam till konsekvenserna av förslagen att sänka anpassningsbidraget till 90 % av anpassningskostnader upp till 400 000 kronor samt att införa en inkomstprövning av grundbidraget. MFD välkomnar även förslaget om att bilstöd ska kunna lämnas för särskilt utprovad och anpassad bilbarnstol till barn med funktionsnedsättning.

MFD tillstyrker förslaget att en person med funktionsnedsättning som uppfyller villkoren för ersättning från arbetslöshetsförsäkringen och tidigare lämnats bilstöd bör lämnas bilstöd under tiden med ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. MFD pekar på behovet av en översyn och modernisering där bidragsgrupperna omformuleras så att orättvisor rättas till.

Myndighetens synpunkter

MFD ser positivt på utredningens syfte och ser att förslagen kommer bidra till en förenklad och mer ändamålsenlig utformning av bilstödet som främjar lika rättigheter för personer med funktionsnedsättning. MFD vill samtidigt lämna följande synpunkter.

7.4 Förslag till förändrade bidragsregler inom bilstöd

MFD tillstyrker förslagen som bidrar till att göra regelverket för bilstöd mer lättöverskådligt och att en större flexibilitet införlivas i regelverket. Det är av stor

vikt att den enskilde ges större möjlighet att själv påverka valet av bil och att möjligheterna att välja en begagnad bil utökas.

För att fler personer med funktionsnedsättning som behöver bilstöd ska kunna ta del av stödet behöver bidragsreglerna vara utformade så ändamålsenligt som möjligt med bidragsnivåer som tar hänsyn till målgruppens ekonomiska utsatthet. Personer med funktionsnedsättning har generellt sett en lägre disponibel inkomst än övriga befolkningen. Statistiska centralbyråns (SCB) undersökning om levnadsförhållanden från 2023 visar att 14 procent av personer med funktionsnedsättning uppger att de har svårt eller mycket svårt att få ekonomin att gå ihop under 2022 jämfört med 5 procent för den övriga befolkningen.¹

I ljuset av detta ställer sig MFD tveksam till konsekvenserna av förslagen att sänka anpassningsbidraget till 90 % av anpassningskostnader upp till 400 000 kronor samt att införa en inkomstprövning av grundbidraget. Utifrån att utredningen samtidigt föreslår att bilstöd ska bestämmas med utgångspunkt i Trafikverkets bedömning av den lägsta utgiften för inköp och anpassning av en brukbar bil, erfar MFD att ett helhetsperspektiv vad gäller kostnad och trafiksäkerhet alltid ska tillämpas. MFD ser därmed inte behov av något ytterligare incitament för att hålla nere anpassningskostnaden.

7.5 Bilstöd bör inte lämnas för förhöjd fordonsskatt

MFD har inget att invända mot utredningens förslag att inte införa ett nytt bidrag för förhöjd fordonsskatt, då utredningens förslag om förändrade bidragsregler inom bilstöd innebär att personer med funktionsnedsättning kommer att ha en avsevärt större frihet i sitt val av bil och att välja en bil utan förhöjd fordonsskatt.

I sammanhanget vill MFD dock lyfta att utredningen samtidigt konstaterar att laddningsbara bilar sällan är lämpliga bilar för anpassning vilket innebär att möjligheten att göra klimatsmarta val begränsas, på grund av funktionsnedsättningen. Utredningen konstaterar också att dessa val begränsas ytterligare av att laddningsinfrastrukturen för laddningsbara bilar kan vara svårtillgänglig för personer med funktionsnedsättning. MFD kan konstatera att på en bilmarknad som snabbt elektrifieras kan kostnaderna komma att öka för den som inte har möjlighet att köra laddningsbart vilket ytterligare ökar den ekonomiska utsattheten för personer med funktionsnedsättning.

8.1.1 Särskilt utprovad och anpassad bilbarnstol

MFD välkomnar förslaget om att bilstöd ska kunna lämnas för särskilt utprovad och anpassad bilbarnstol till barn med funktionsnedsättning. Förslaget bidrar till att barn med funktionsnedsättning kan färdas mer trafiksäkert utifrån mer jämlika

¹ Statistiska Centralbyrån (2023), Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2022

förutsättningar som andra barn, samt att barn med funktionsnedsättning ges mer jämlika förutsättningar till delaktighet i samhället.

8.1.2 Bilstöd under tid med ersättning från arbetslöshetsförsäkringen

MFD är positiv till förslaget att en person med funktionsnedsättning som uppfyller villkoren för ersättning från arbetslöshetsförsäkringen och som tidigare lämnats bilstöd, bör lämnas bilstöd under tiden med ersättning från arbetslöshetsförsäkringen.

MFD vill i sammanhanget peka på behovet av en översyn av bidragsgrupperna och de personkretsar som innefattas i dessa. Det rimliga vore att personens funktionsnedsättning och förflyttningssvårigheter är avgörande för rätten till bilstöd och inte personens sysselsättning. Utredningen har övervägt möjligheten att alla personer med en varaktig funktionsnedsättning som medför väsentliga förflyttningssvårigheter ska kunna lämnas bilstöd, oavsett personens ålder, men har inte lämnat något sådant förslag eftersom en sådan utvidgning inte skulle rymmas inom befintlig anslagsnivå och utredningens direktiv.

MFD ser ett behov av en sådan översyn och en modernisering där bidragsgrupperna omformuleras. Dagens konstruktion innebär orättvisor som behöver rättas till. Dels är det olika regler för den som har ett arbete och den som inte har ett arbete vid ansökan, där den som inte har ett arbete missgynnas. Dels innebär nuvarande konstruktion ett missgynnande utifrån ålder. Den som är över 50 år och inte har ett arbete, eller har barn under 18 år tillhör inte alls personkretsen för bilstöd, medan den som arbetar omfattas till 66 år. Med tanke på att bilstödet är mycket viktigt för de som behöver det och bidrar till att möjliggöra ett aktivt, självständigt och oberoende liv för personer med funktionsnedsättning behöver det säkerställas att det inte finns orättvisor inbyggda i konstruktionen.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Pernilla Börjesson och utredare Anna Björnemalm (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén